

**Διαδικασία σύνταξης Γραπτής Πολιτικής Διαχείρισης συλλογής
για μια Ελληνική Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η αναγκαιότητα γραπτής πολιτικής διαχείρισης της συλλογής κάθε βιβλιοθήκης έχει τονιστεί τόσο, στη διεθνή βιβλιοθηκονομική βιβλιογραφία, που η ύπαρξή της αποτελεί θεωρητικά υποχρέωση κάθε βιβλιοθήκης που έχει οργανωμένη συλλογή και συγκεκριμένους στόχους και αποστολή.

Παρόλο που μια σειρά από οδηγούς σύνταξης γραπτών πολιτικών διαχείρισης συλλογών έχει εκδοθεί από τις Βιβλιοθηκονομικές Ενώσεις κυρίως των αγγλοσαξονικών χωρών, στην Ελλάδα τέτοιος οδηγός δεν υπάρχει, ούτε έχει υποπέσει στην αντίληψη των εισηγητών η ύπαρξη αντίστοιχου κειμένου για πολιτική διαχείρισης συλλογής σε άλλη ελληνική ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη.

Στην ανακοίνωση αυτή παρουσιάζεται ο απολογισμός της διαδικασίας σύνταξης γραπτής πολιτικής διαχείρισης σε μια ελληνική κεντρική ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη. Περιγράφονται οι δυσκολίες που παρουσιάστηκαν και οι προσαρμογές που απαιτήθηκαν, τόσο ως προς τον ακαδημαϊκό, εκπαιδευτικό χαρακτήρα της βιβλιοθήκης, όσο και προς το ελληνόγλωσσο πλαίσιο. Τέλος αναλύονται τα οφέλη, άμεσα και έμμεσα, που προέκυψαν αλλά και αυτά που προσδοκούνται στο άμεσο μέλλον από την ύπαρξη ενός τέτοιου τεκμηρίου.

**Process of creating a written collection management policy in a Greek
Academic Library**

ABSTRACT

According to the international library science literature, the necessity of a written collection management policy has been emphasized at such an extent that it has become obvious. Its existence is therefore an obligation for every library with defined aims and missions and a structured collection.

In spite of the fact that a series of guides for collection management policy statements have been published by the Library Associations of the Anglo-Saxon countries, such a guide has not been published in Greece. Furthermore, there has been no sign of the existence of such collection management policy statement in any of the Greek academic library in the last 10 years.

The aim of this announcement is to present an account of the whole procedure of writing a collection management policy in the context of a Greek central academic library. What is being described here is the difficulties which came up and the adjustments which were needed not only to the academic and educational character of the library but also to the Greek-language frame. Finally, the benefits obtained directly or indirectly as well as those expected in the near future from the existence of such a document are being mentioned in this presentation.

Διαδικασία σύνταξης Γραπτής Πολιτικής Διαχείρισης συλλογής για μια Ελληνική Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη

ΣΥΝΤΟΜΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑ ΒΟΛΤΣΗ

Πτυχίο Βιβλιοθηκονομίας . ΤΕΙΘ, 1997
3ο έτος στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης ΑΠΘ
Εργάζεται στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, 1997-

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Π. ΖΩΝΤΑΝΟΣ

Πτυχίο Βιβλιοθηκονομίας. ΤΕΙΘ, 1992
Πτυχίο Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας. ΑΠΘ, 1987
Εργάστηκε στο σπουδαστήριο του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας του ΤΕΙΘ, 1993-1994 και
εργάζεται στη Βιβλιοθήκη
του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, 1994-

Λέξεις κλειδιά:

Διαχείριση και Ανάπτυξη Συλλογής, Γραπτή Πολιτική Διαχείρισης Συλλογής, Collection Management, Collection Development, Written Collection Policy

Στα πλαίσια του έργου «Εκσυγχρονισμός της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας», ανατέθηκε στο Πληροφοριακό Τμήμα η ευθύνη της εισήγησης γραπτής πολιτικής ανάπτυξης και διαχείρισης της συλλογής της Βιβλιοθήκης. Η παραπάνω εργασία αποτελεί και ιδιαίτερο πακέτο του έργου, το οποίο απαρτίζεται από τρία μέρη: α) τη θεματική ανάλυση των μαθημάτων, β) την εκτίμηση του συνόλου της συλλογής (όπου επιλέχθηκε η μέθοδος Conspectus) και γ) την τελική διαδικασία της σύνταξης της πολιτικής.

Η διαχείριση και ανάπτυξη συλλογών είναι μια συστηματική μέθοδος για τη συγκρότηση της συλλογής μιας βιβλιοθήκης που ενσωματώνει σε ένα οργανικό σύνολο τις αρχές που διέπουν την επιλογή υλικού, την αξιολόγηση και επιθεώρηση της συλλογής, και την κατανομή του προϋπολογισμού. Θέτει ένα πλαίσιο για όλες τις προσωπικές και συλλογικές αποφάσεις που αφορούν την κατανομή των πόρων, τα περιεχόμενα των συλλογών, τα μέσα με τα οποία αυτές οι συλλογές είναι προσβάσιμες στους χρήστες και τον προσδιορισμό του υλικού για

το οποίο υπάρχει μόνο πρόσβαση, χωρίς να υπάρχει ως φυσική οντότητα στη βιβλιοθήκη².

Η γραπτή πολιτική διαχείρισης συλλογών σύμφωνα με το σχετικό οδηγό της ALA³ αποτελεί ένα δυναμικό εργαλείο με πολλαπλή χρησιμότητα, που:

- Περιγράφει την πρακτική ανάπτυξης και διαχείρισης της συλλογής με ένα συστηματικό τρόπο που αντικατοπτρίζει τις ανάγκες της κοινότητας που εξυπηρετεί η βιβλιοθήκη
- Ορίζει το εύρος των συλλογών, τα θέματα και τις μορφές υλικού που περιλαμβάνονται ή αποκλείονται και καταστρώνει σχέδια για τη μελλοντική ανάπτυξη των συλλογών εντός ενός προκαθορισμένου χρονικού πλαισίου με αποδέκτες το προσωπικό της βιβλιοθήκης, τους χρήστες, τη διοίκηση, τις επιτροπές που εποπτεύουν τη λειτουργία της βιβλιοθήκης και τα συνεργαζόμενα μέλη των κοινοπραξιών βιβλιοθηκών
- Παρέχει στους βιβλιοθηκονόμους τα μέσα για συνεπείς διαδικασίες επιλογής και

- απόσυρσης υλικού, επιμερισμού προϋπολογισμού και σχεδιασμού μιας συλλογής που θα ανταποκρίνεται αποτελεσματικότερα στους στόχους της και στις ανάγκες των χρηστών της
- Είναι το μέτρο με το οποίο αξιολογείται η συλλογή και η επίτευξη των στόχων της, καταγράφει πρακτικές που ακολουθήθηκαν στο παρελθόν αλλά και τις τρέχουσες πρακτικές
- Βοηθάει στην καλύτερη επικοινωνία και στην υιοθέτηση κοινών αξιών μεταξύ του προσωπικού που ασχολείται με την ανάπτυξη της συλλογής
- Παρέχει ουσιαστική πληροφόρηση για την προετοιμασία και την κατανομή του προϋπολογισμού
- Χρησιμεύει ως βάση για τον προσδιορισμό θεματικών περιοχών κατάλληλων για τη συνεργατική ανάπτυξη συλλογών
- Καταγράφει τις θεματικές περιοχές για τις οποίες υπάρχουν ήδη συνεργατικά προγράμματα
- Αποσαφηνίζει τη στρατηγική της βιβλιοθήκης για την πρόσβαση σε πληροφορίες σε ηλεκτρονική μορφή σε αντιδιαστολή με την απόκτηση φυσικών τόμων
- Καθορίζει τις προτεραιότητες ως προς την τρέχουσα και αναδρομική καταλογογράφηση και τη συντήρηση του υλικού
- Παρέχει πληροφορίες για τη θέση της βιβλιοθήκης έναντι των πνευματικών δικαιωμάτων και της ελευθερίας της έκφρασης.

Η αναγκαιότητα γραπτής πολιτικής διαχείρισης της συλλογής κάθε βιβλιοθήκης έχει τονιστεί τόσο, στη διεθνή βιβλιοθηκονομική βιβλιογραφία, που η ύπαρξή της αποτελεί θεωρητικά υποχρέωση κάθε βιβλιοθήκης που έχει οργανωμένη συλλογή και συγκεκριμένους στόχους και αποστολή.

Οι ελάχιστες αιρετικές φωνές που επικαλούνται την απώλεια ευελιξίας στις αποφάσεις της βιβλιοθήκης⁴, τη φθίνουσα πορεία των πόρων για την απόκτηση υλικού, το εξωτερικό θεσμικό πλαίσιο που είναι εκτός ελέγχου της βιβλιοθήκης και καθορίζει ουσιαστικά τις αποφάσεις της και τέλος την απώλεια χρόνου για την καταγραφή διαδικασιών που ήδη εφαρμόζονται έστω και χωρίς την ύπαρξη κάποιου γραπτού κειμένου⁵, όχι μόνον αναιρούνται εύκολα με όσα ήδη έχουν αναφερθεί, αλλά τις περισσότερες φορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως αντεπιχειρήματα που τονίζουν την αναγκαιότητα ύπαρξης τελικά μιας γραπτής πολιτικής⁶. Πιο σοβαρές προσεγγίσεις αμφισβητούν τη μεθοδολογία των ταξονομικών διαχωρισμών συγκεκριμένων γνωστικών πεδίων καθώς και τις μεθόδους αξιολόγησης και μέτρησης της συλλογής, επειδή στηρίζονται σε παρωχημένα θετικιστικά επιστημολογικά μοντέλα και δεν ανταποκρίνονται στη σύγχρονη νοητική δομή της επιστημονικής γνώσης. Παρόλα αυτά δεν αμφισβητούν τη σπουδαιότητα ύπαρξης μιας διατυπωμένης πολιτικής, έστω και με εναλλακτικούς τρόπους (π.χ. χρήση συνδέσμων υπερκειμένου) που θα ταίριαζαν περισσότερο στις διεπιστημονικές και πολυμεσικές απαιτήσεις της σύγχρονης επιστημονικής έρευνας⁷.

Η διαδικασία σύνταξης μιας γραπτής πολιτικής διαχείρισης της συλλογής είναι μια διαδικασία που προϋποθέτει τη συνεργασία του προσωπικού της βιβλιοθήκης με άλλους εξωτερικούς φορείς, όπως διδακτικό προσωπικό, διοίκηση του Πανεπιστημίου, και απαιτεί αποτελεσματική οργάνωση, σχεδιασμό και πολύ χρόνο. Έχει ειπωθεί χαρακτηριστικά ότι η σύνταξη μιας γραπτής πολιτικής «παίρνει περισσότερο χρόνο από όσο θα μπορούσαμε να φανταστούμε αρχικά ότι θα έπαιρνε, ανεξάρτητα από το πόσο φανταζόμασταν στην αρχή ότι θα πάρει»⁸. Οι απαιτήσεις σε χρόνο και σε κοινούς ερμηνευτικούς κανόνες που θα επέτρεπαν τη συνεργασία πολλών ατόμων, οδήγησαν από πολύ νωρίς στη διαπίστωση της ανάγκης για τυποποίηση τόσο της διαδικασίας όσο και της δομής του κειμένου μιας γραπτής πολιτικής διαχεί-

ρισης της συλλογής. Επιπλέον, η ανάπτυξη του φαινομένου της συνεργασίας μεταξύ των βιβλιοθηκών και η συμμετοχή αυτών σε συνεργατικά προγράμματα προμήθειας υλικού οδήγησε στην ανάγκη οι γραπτές πολιτικές διαχείρισης συλλογών να διέπονται από τις αρχές της συγκρισιμότητας, συστηματικότητας και ευελιξίας⁹. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Πανεπιστημίου του Berkeley το οποίο με 21 περιφερειακές βιβλιοθήκες, 236 ξεχωριστά προπτυχιακά τμήματα, 34 διατμηματικά μεταπτυχιακά προγράμματα και 132 προγράμματα που οδηγούσαν στη λήψη διδακτορικού διπλώματος, το 1980 προχώρησε στη σύνταξη ενιαίας γραπτής πολιτικής διαχείρισης του συνόλου των συλλογών του, εξαιτίας και μόνον της επικείμενης συνεργασίας με το Πανεπιστήμιο του Stanford¹⁰.

Με στόχο την τυποποίηση της διαδικασίας και της μεθοδολογίας σύνταξης της γραπτής πολιτικής διαχείρισης της συλλογής η ALA έχει εκδώσει μια σειρά σχετικών οδηγιών. Ο βασικός οδηγός-ομπρέλα *Guide for Written Collection Policy Statements*¹¹ περιλαμβάνει οδηγίες σχετικά με τη δομή και τα εργαλεία σύνταξης του κειμένου της γραπτής πολιτικής διαχείρισης συλλογής. Ο οδηγός αυτός συνοδεύεται από οδηγούς για επιμέρους διαδικασίες που περιγράφονται στη γραπτή πολιτική διαχείρισης συλλογής, όπως η αξιολόγηση των συλλογών μιας βιβλιοθήκης¹², η κατανομή του προϋπολογισμού για την προμήθεια υλικού¹³, η επιθεώρηση της συλλογής¹⁴ και η συνεργατική ανάπτυξη των συλλογών¹⁵. Οι οδηγοί αυτοί κωδικοποιούν όλες τις διαδικασίες που σχετίζονται με τη διαχείριση της συλλογής σε εθνικό επίπεδο για τις ΗΠΑ, αλλά μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ως βάση για τη κωδικοποίηση διαδικασιών διαχείρισης συλλογής και σε άλλα εθνικά πλαίσια - εφόσον αφορούν το σύνολο της παγκόσμιας γνώσης - αρκεί να προσαρμοστεί κατάλληλα η εστίαση στα αντίστοιχα εθνικά πλαίσια.

Στην Ελλάδα, με εξαίρεση την πρόσφατη έκδοση του οδηγού για την κατανομή του προϋπολογισμού από την Μονάδα Ολικής

Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών¹⁶, δεν υπάρχουν ούτε αντίστοιχοι οδηγοί με τις απαιτούμενες προσαρμογές, ούτε έχει υποπέσει στην αντίληψή μας η ύπαρξη αντίστοιχου ολοκληρωμένου κειμένου για πολιτική διαχείρισης συλλογής σε άλλη ελληνική ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη. Μια πρόχειρη έρευνα στο Internet, στις ιστοσελίδες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών εντόπισε τμήματα πολιτικής διαχείρισης συλλογής μέσα στο γενικό κανονισμό λειτουργίας της Βιβλιοθήκης του ΤΕΙ Ηπείρου¹⁷. Όμως δεν περιλαμβάνει το ουσιαστικότερο τμήμα μιας γραπτής πολιτικής διαχείρισης συλλογής που συνίσταται στη λεπτομερή θεματική ανάλυση των συλλογών της¹⁸.

Η συνθετότητα της όλης διαδικασίας σύνταξης και έγκρισης μιας γραπτής πολιτικής διαχείρισης συλλογής και η έλλειψη οδηγών προσαρμοσμένων στην πραγματικότητα των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών επιτείνουν τη σύγχυση που έχει παρατηρηθεί ακόμα και σε χώρες με μεγάλη παράδοση στη διαχείριση συλλογών γύρω από το τί είναι και τί δεν είναι, τί πρέπει και τί δεν πρέπει να περιμένουμε από μια γραπτή πολιτική διαχείρισης συλλογής¹⁹. Όταν το Νοέμβριο του 1998 μας ανατέθηκε η σύνταξη ενός προσχεδίου γραπτής πολιτικής διαχείρισης συλλογής για τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, δεν είχαμε συνειδητοποιήσει το μέγεθος της εργασίας και το εύρος της συνεργασίας που θα απαιτούνταν μεταξύ όλων των βιβλιοθηκονόμων όλων των τμημάτων της βιβλιοθήκης, αλλά και όλων των άλλων προσώπων που καθορίζουν με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο την ανάπτυξη της συλλογής (διδασκικό προσωπικό, διοίκηση Πανεπιστημίου κλπ.). Αρχικά διερευνήθηκε η πλούσια διεθνής βιβλιογραφία πάνω στα θέματα διαχείρισης συλλογών σε ένα θεωρητικό επίπεδο και στη συνέχεια συλλέχθηκε, ύστερα από εκτεταμένη έρευνα στο Internet, ένας μεγάλος αριθμός γενικών αλλά και ειδικών γραπτών πολιτικών διαχείρισης συλλογών από βιβλιοθήκες κυρίως αγγλόφωνων χωρών. Χρήσιμη πηγή άντλησης πληροφοριών σχετικά με τη διαχείριση συλλογών αποτελούν οι ειδικοί κόμι-

βοι στο Internet²⁰. Για τη συγκέντρωση υλικού που αφορούσε την ιστορία του Πανεπιστημίου και της Βιβλιοθήκης, καθώς και την ιστορία της συλλογής και την κατανομή του προϋπολογισμού για την προμήθεια υλικού από το 1975 μέχρι σήμερα, χρησιμοποιήθηκε ο οδηγός σπουδών του Παν/μίου, αρχαικό υλικό της Βιβλιοθήκης και υλικό που συλλέχθηκε με συνεντεύξεις από προσωπικό που εργαζόταν παλαιότερα στη Βιβλιοθήκη. Οι ιστορικού χαρακτήρα πληροφορίες είναι απαραίτητο να συγκεντρώνονται, γιατί πολλές φορές αποκαλύπτουν την αιτία της ανισοβαρούς κάλυψης συγκεκριμένων γνωστικών πεδίων, κενών, αλληλεπικαλύψεων ή ακόμα συγκέντρωσης υλικού σε γνωστικά πεδία τα οποία δεν υποστηρίζουν πλέον αντίστοιχα προγράμματα σπουδών του Παν/μίου. Π.χ. η συλλογή της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας περιλαμβάνει αρκετά βιβλία αλλά και παλαιούς τόμους, περιοδικών χημείας επειδή, παλαιότερα, πριν η Ανωτάτη Βιομηχανική Σχολή Θεσ/νίκης μετονομαστεί σε Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, το μάθημα της Χημείας ήταν βασικό για ορισμένες κατευθύνσεις. Για την καταγραφή των τρεχόντων πρακτικών διαχείρισης της συλλογής (επιλογή υλικού, βιβλιοδεσία, συντήρηση, απόσυρση, αναδρομική ένταξη κλπ.) ήταν απαραίτητη η στενή συνεργασία με βιβλιοθηκονόμους από όλα τα Τμήματα της Βιβλιοθήκης και ειδικότερα από το Γραφείο Προσκτήσεων και Παρακολούθησης Περιοδικών, το Γραφείο Δανεισμού-Διαδανεισμού, το Γραφείο Τεχνικής Επεξεργασίας Υλικού και φυσικά το Γραφείο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης που είναι και υπεύθυνο για την ανάπτυξη της συλλογής. Η γραπτή πολιτική διαχείρισης συλλογής είναι αρχικά μια αποτύπωση της υπάρχουσας κατάστασης, αλλά ταυτόχρονα αποτελεί μια καινούργια αρχή, εφόσον βοηθάει στην επισήμανση λανθασμένων πρακτικών του παρελθόντος και στη λήψη διορθωτικών μέτρων²¹. Με αυτόν τον τρόπο η πολιτική διαχείρισης συλλογών επηρεάζει τόσο το σύνολο των λειτουργιών όσο και των διοικητικών μονάδων μιας βιβλιοθήκης, ανάλογα πάντα με το οργανωτικό της σχήμα, αλλά και ταυτόχρονα καθορίζεται από τα πα-

ραπάνω. Π.χ. στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας το Γραφείο Δανεισμού-Διαδανεισμού συνεργάστηκε για τη διαμόρφωση της πολιτικής διαχείρισης της ειδικής συλλογής του κρατημένου υλικού για την οποία είναι υπεύθυνο, και το Γραφείο Τεχνικής Επεξεργασίας επηρεάστηκε από τη θεματική ανάλυση της συλλογής για να καθορίσει κριτήρια προτεραιότητας καταλογογράφησης και επιλογής υλικού για αναδρομική καταλογογράφηση. Η ομάδα που είχε αναλάβει τη σύνταξη του προσχεδίου ενημέρωνε συνεχώς το υπόλοιπο προσωπικό της Βιβλιοθήκης για την πορεία του έργου στις τακτικές συναντήσεις προσωπικού. Οι συζητήσεις αυτές και οι ανταλλαγές απόψεων, αλλά κυρίως το Workshop που οργάνωσε η Βιβλιοθήκη στις 29-30 Απριλίου 1999 σε συνεργασία με τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου της Montana με θέμα «Collection Development: Policies, practicies, methodologies», βοήθησαν σημαντικά στην αποσαφήνιση βασικών εννοιών, στη διαμόρφωση κοινών προσδοκιών και στην ταυτόσημη ερμηνεία των μεθοδολογικών εργαλείων από το σύνολο των εργαζομένων στη βιβλιοθήκη. Έτσι ολοκληρώθηκε η πρώτη φάση της σύνταξης του προσχεδίου της γραπτής πολιτικής διαχείρισης συλλογής. Το ολοκληρωμένο αυτό προσχέδιο διανεμήθηκε σε όλο το προσωπικό της Βιβλιοθήκης καθώς και στα μέλη του διδακτικού προσωπικού που έχουν οριστεί ως σύνδεσμοι μεταξύ της Βιβλιοθήκης και των Τμημάτων του Παν/μίου, δημοσιοποιήθηκε στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης (<http://www.lib.uom.gr>), έτσι ώστε οι παρατηρήσεις που θα συγκεντρωθούν εσωτερικά από το Πανεπιστήμιο, αλλά και πιθανόν από συναδέλφους άλλων ιδρυμάτων, να ληφθούν υπόψη στην τελική αναδιαμόρφωση του κειμένου πριν την οριστική και τυπική έγκρισή του από την Επιτροπή Βιβλιοθήκης και το Πρυτανικό Συμβούλιο.

Η γραπτή πολιτική διαχείρισης συλλογής σύμφωνα με τον οδηγό της ALA απαρτίζεται από πέντε βασικά μέρη: α) Εισαγωγή, β) Γενικές Αρχές Διαχείρισης και Πολιτικές Ανάπτυξης, γ) Λεπτομερής Θεματική Ανάλυση των Συλλογών, δ) Πολιτικές για τις Ειδικές

Συλλογές και ε) Διαδικασία Επικύρωσης και Αναθεώρησης.

Η εισαγωγή περιλαμβάνει κυρίως την ανάλυση της κοινότητας των χρηστών της βιβλιοθήκης με βάση την οποία κυρίως ορίζονται οι στόχοι της βιβλιοθήκης και του προγράμματος ανάπτυξης των συλλογών της. Επίσης περιλαμβάνονται ιστορικά στοιχεία και βασική περιγραφή του Πανεπιστημίου, της Βιβλιοθήκης και της συλλογής της, καθώς και η θέση της Βιβλιοθήκης για τη συμμετοχή της σε συνεργατικά σχήματα βιβλιοθηκών και για τις βασικές ηθικές και νομικές αρχές και αξίες που διέπουν τη διαχείριση των συλλογών της. Η σημασία των διακηρύξεων που περιλαμβάνονται σε αυτό το πρώτο τμήμα της γραπτής πολιτικής διαχείρισης συλλογής πολλές φορές υποτιμάται, όμως σε καμία περίπτωση δεν πρόκειται για αφηρημένους και γενικόλογους ορισμούς. Ο στόχος του προγράμματος ανάπτυξης της βιβλιοθήκης πρέπει να καθορίζει όλους τους επιμέρους στόχους και πολιτικές. Έτσι, για μια ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη έχει πολύ μεγάλη σημασία αν θα οριστεί ως πρωταρχικός στόχος η υποστήριξη των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του ιδρύματος και ως δευτερευόντων η υποστήριξη των ερευνητικών ενδιαφερόντων του διδακτικού προσωπικού και των άλλων αναγκών των υπολοίπων ομάδων που συναποτελούν την κοινότητα των χρηστών της βιβλιοθήκης, ή εάν θα δοθεί η ίδια προτεραιότητα στην υποστήριξη των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και των ερευνητικών ενδιαφερόντων του διδακτικού προσωπικού. Η διατύπωση επίσης των φιλοσοφικών αρχών που διέπουν την ανάπτυξη της συλλογής, ο προσδιορισμός του θεσμικού πλαισίου και των ορίων που αυτό επιβάλλει στην επίτευξη των στόχων της βιβλιοθήκης, δεν μπορούν επίσης να αποτελούνται από γενικόλογες διακηρύξεις αρχών, αλλά θα πρέπει να εντάσσονται στην ελληνική πραγματικότητα και να δηλώνουν τη στάση και τις θέσεις της βιβλιοθήκης έναντι αυτής. Η αναφορά τέλος στη συνεργασία μεταξύ των βιβλιοθηκών επίσης δεν πρέπει να περιορίζεται σε μια αοριστολογική έκφραση των επιθυμιών της βιβλιοθήκης,

αλλά θα πρέπει να προσδιορίζει συγκεκριμένα τις συνέπειες που επιφέρει η συμμετοχή σε συγκεκριμένα σχήματα στην ανάπτυξη της τοπικής συλλογής. Π.χ. η συμμετοχή στο Εθνικό Δίκτυο Ερευνητικών και Τεχνολογικών Βιβλιοθηκών, γνωστότερο ως Ερμή, για το διαδανεισμό φωτοτυπημένων άρθρων περιοδικών, μπορεί να αποτελέσει αιτία για τη θέσπιση ειδικών κριτηρίων για την αξιολόγηση των προτάσεων για νέες συνδρομές σε περιοδικά.

Οι γενικές αρχές διαχείρισης της συλλογής και οι πολιτικές ανάπτυξης περιλαμβάνουν κυρίως τον καθορισμό αυτών που είναι υπεύθυνοι για την επιλογή του υλικού, τα γενικά κριτήρια επιλογής που ισχύουν για όλες τις μορφές υλικού και όλες τις θεματικές κατηγορίες. Επίσης στοιχεία για τις μορφές υλικού που συλλέγονται, τα πολλαπλά αντίτυπα, τις μεταφράσεις κλπ., καθώς και στοιχεία για την κατανομή του προϋπολογισμού, την πολιτική που ακολουθεί η βιβλιοθήκη για δωρεές και ανταλλαγές, και τις πρακτικές που ακολουθεί η βιβλιοθήκη για τη συντήρηση της συλλογής (βιβλιοδεσία, απόσυρση κλπ.).

Στις ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες η επιλογή του υλικού στο μεγαλύτερο βαθμό της γίνεται από τα μέλη του διδακτικού προσωπικού. Οι βιβλιοθηκονόμοι συνήθως είναι υπεύθυνοι για ένα πολύ μικρό αριθμό παραγγελιών υλικού και τα κύρια καθήκοντά τους συνίστανται στην επεξεργασία και προώθηση των παραγγελιών του διδακτικού προσωπικού. Αυτό από μόνο του δεν θα αποτελούσε αρνητική διαπίστωση αφού η εξειδίκευση και η γνώση της βιβλιογραφικής δομής του επιστημονικού πεδίου από το διδακτικό προσωπικό αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την ορθή και αποτελεσματική επιλογή των κατάλληλων πηγών πληροφορόφορης. Εξάλλου και στις ΗΠΑ διαχρονικά έχει παρατηρηθεί ότι, ενώ αρχικά η επιλογή υλικού των βιβλιοθηκών αποτελούσε αποκλειστικά καθήκον του διδακτικού προσωπικού, η εμπλοκή των επαγγελματιών βιβλιοθηκονόμων στις διαδικασίες επιλογής γινόταν ολοένα και μεγαλύτερη. Σήμερα το

διδασκτικό προσωπικό θεωρεί αποκλειστικά υπεύθυνο για την επιλογή υλικού τους βιβλιοθηκονόμους, οι οποίοι με τη σειρά τους παροτρύνουν καθηγητές για ενεργητικότερη συμμετοχή στις διαδικασίες επιλογής υλικού και προσπαθούν να επινοήσουν μια σειρά από κίνητρα και παροχές για να τους κινητοποιήσουν. Το πρόβλημα λοιπόν δεν τίθεται με όρους ανταγωνισμού μεταξύ των βιβλιοθηκονόμων και του διδασκτικού προσωπικού, αλλά εμφανίζεται μόνον όταν η επιλογή του υλικού είναι μη συστηματική και δεν εντάσσεται σε ένα συγκροτημένο πλαίσιο κανόνων και κριτηρίων. Στην περίπτωση αυτή υπάρχει «αναλογία με ένα κτίριο σχεδιασμένο από πολλούς αρχιτέκτονες χωρίς κανένα συντονισμό – το κτίριο μπορεί τελικά να χτιστεί όμως δεν θα είναι όμορφο και δεν θα εξυπηρετεί καθόλου τους ενοίκους του»²². Ένα πολύ μεγάλο μέρος των χρημάτων με τα οποία ενισχύθηκαν οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ και των κάθετων δράσεων για τον εκσυγχρονισμό τους, αφορούσε τον εμπλουτισμό τους σε έντυπο (μονογραφίες και περιοδικά) και ηλεκτρονικό υλικό. Δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι ο εμπλουτισμός αυτός έγινε στα πλαίσια συγκεκριμένων πολιτικών ανάπτυξης των συλλογών. Η συνεργασία μεταξύ βιβλιοθηκονόμων και μελών ΔΕΠ είναι απαραίτητη σε όλο το φάσμα των διαδικασιών διαχείρισης συλλογής, από τη σύνταξη της γραπτής πολιτικής διαχείρισης συλλογής, την επιλογή υλικού, μέχρι την απόσυρση υλικού, και θα πρέπει να θεσμοθετηθεί σε σταθερή βάση. Ο ορισμός από τις γενικές συνελεύσεις των τμημάτων ενός μέλους του διδασκτικού προσωπικού ως συνδέσμου για καθημερινή επαφή με τη βιβλιοθήκη μπορεί να δώσει λύση στο παραπάνω ζήτημα.

Στο ίδιο μέρος της γραπτής πολιτικής διαχείρισης συλλογής πρέπει να γίνει συγκεκριμένη αναφορά στις μορφές υλικού που η βιβλιοθήκη συλλέγει ή έχει αποφασίσει να μην εντάσσει στη συλλογή της, στην πολιτική που ακολουθεί για τα πολλαπλά αντίτυπα και στη θέση της βιβλιοθήκης απέναντι στο ηλεκτρονικό υλικό. Είναι πολύ σημαντι-

κό να τεθεί ένας συγκεκριμένος μέγιστος αριθμός αντιτύπων, έτσι ώστε η βιβλιοθήκη να μην επιβαρύνεται πολλαπλά για την απόκτηση ενός και μόνο συγκεκριμένου τίτλου. Πέραν των παραδοσιακών έντυπων πηγών πληροφόρησης ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στις μη έντυπες μορφές υλικού, επειδή τα κριτήρια επιλογής τους είναι πιο σύνθετα και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μια σειρά από επιπλέον παράγοντες, όπως η τεχνολογία που απαιτείται για να καθίστανται διαθέσιμα, τα δικαιώματα χρήσης που θα 'χουν οι χρήστες της βιβλιοθήκης, η φήμη του διαθέτη κλπ. Και αν μεν τα παραδοσιακά οπτικοακουστικά μέσα έπαιξαν και εξακολουθούν να παίζουν δευτερεύοντα και περιθωριακό ρόλο στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες²³, δεν συμβαίνει το ίδιο και με τις πηγές πληροφόρησης από το Internet. Το διεθνές δίκτυο επειδή ξεκίνησε από τον ακαδημαϊκό χώρο έχει υψηλό ακαδημαϊκό status. Έτσι τις περισσότερες φορές, οι χρήστες μιας ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης έχουν υψηλές προσδοκίες για την ποσότητα και την ποιότητα των πληροφοριών που πρόκειται να εντοπίσουν. Κάθε ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη οφείλει να καθοδηγεί τους χρήστες της στις ποιοτικές πηγές πληροφόρησης στο Internet και να θεσπίσει ιδιαίτερες γραπτές πολιτικές για τη διαχείριση αυτού του τμήματος της συλλογής²⁴. Η επιλογή των πηγών πληροφόρησης από το Internet «πρέπει να μπει στην καθημερινή ζωή των βιβλιογράφων»²⁵. Σαφής μνεία πρέπει να γίνει επίσης στα θέματα που αφορούν τον προϋπολογισμό για προμήθεια υλικού της βιβλιοθήκης, όπου θα αναφέρονται πιθανά κονδύλια για τη συντήρηση ειδικών συλλογών, ο τρόπος κατανομής ανά μορφή υλικού, ανά τμήμα του Πανεπιστημίου κλπ. Θα πρέπει επίσης να καθορίζονται κριτήρια και συγκεκριμένες διαδικασίες για την επιλεκτική αποδοχή των δωρεών και τέλος να καθορίζονται σαφώς οι διαδικασίες επιθεώρησης της συλλογής (συντήρηση, απόσυρση κλπ.). Η απόσυρση υλικού πέραν του γεγονότος ότι απελευθερώνει πολύτιμο αποθηκευτικό χώρο της βιβλιοθήκης και καθιστά τη συλλογή της πιο «σφιχτή» και ελκυστική για τους χρήστες της, «προσφέρεται και για την επισήμανση λαθών του παρελθό-

ντος στην επιλογή υλικού και δίνει την ευκαιρία να ληφθούν διορθωτικά μέτρα»²⁶.

Η θεματική ανάλυση της συλλογής, που είναι και το σημαντικότερο τμήμα μιας γραπτής πολιτικής διαχείρισης συλλογής, περιγράφει το εύρος και το βάθος των συλλογών ανά θέμα με ένα τυποποιημένο, ομοιόμορφο και λεπτομερή τρόπο. Υπάρχουν δύο προσεγγίσεις για τη θεματική ανάλυση των συλλογών: η αφηγηματική και η μέθοδος *Conspectus* που είναι και η περισσότερο τυποποιημένη. Με τη μέθοδο *Conspectus* η συλλογή, που πρέπει να είναι ταξινομημένη είτε με το LC είτε με το DDC, υποδιαιρείται ιεραρχικά σε 24 υποδιαιρέσεις, 500 κατηγορίες και περίπου 4000 θέματα. Οι υποδιαιρέσεις δεν σχετίζονται με το ταξινομικό σύστημα, ενώ οι κατηγορίες και τα θέματα χαρακτηρίζονται από πεδία τιμών του ταξινομικού συστήματος και θεματικούς περιγραφείς. Το ελάχιστο επίπεδο αξιολόγησης είναι το πρώτο επίπεδο των 24 υποδιαιρέσεων. Ανάλογα με την κάλυψη της συλλογής συγκεκριμένων θεματικών πεδίων μπορούμε να προχωρήσουμε μέχρι το τρίτο ιεραρχικό επίπεδο, το επίπεδο των θεμάτων, και εάν δεν μας καλύπτει αυτό, μπορούμε να προχωρήσουμε και σε ακόμα λεπτομερέστερη ανάλυση. Για παράδειγμα, στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, θέματα που σχετίζονταν με την υποδιάρθρωση «Επιχειρήσεις και Οικονομική Επιστήμη» αναλύθηκαν σε λεπτομερέστερο επίπεδο από αυτό που προτεινόταν στο τρίτο ιεραρχικό επίπεδο της μεθόδου *Conspectus*. Για κάθε θεματική περιοχή, ανεξαρτήτως του ιεραρχικού επιπέδου στο οποίο υπάγεται, προσδιορίζονται με βάση μια πεντάβαθμη (ή στην πλήρη της ανάπτυξη δεκάβαθμη) κωδικοποιημένη κλίμακα: α) το συλλεκτικό επίπεδο (το επίπεδο που περιγράφει την παρούσα κάλυψη της συλλογής), β) το επίπεδο τρεχουσών προμηθειών (δηλ. η τρέχουσα συλλεκτική ένταση) και γ) ο συλλεκτικός στόχος (δηλ. η επιθυμητή συλλεκτική ένταση). Η αξία του δείκτη τρεχουσών προμηθειών έχει αμφισβητηθεί ως προς τη διάρκεια ζωής της. Είναι χαρακτηριστικό, ότι στη γραπτή πολιτική των Βιβλιοθηκών του

Πανεπιστημίου του Berkeley παραλείφθηκε η αξιολόγηση του επιπέδου αυτού από την τελική γραπτή πολιτική διαχείρισης συλλογής, παρόλο που είχαν συλλεχθεί τα στοιχεία, γιατί θεωρήθηκε ότι ο χρόνος που μεσολάβησε από τη σύνταξη της γραπτής πολιτικής διαχείρισης συλλογής μέχρι την τελική έγκρισή της είχε καταστήσει ανεπίκαιρη και ξεπερασμένη την πληροφορία αυτή²⁷. Επίσης για κάθε θεματική περιοχή αναφέρονται με βάση πάλι κάποιους τυποποιημένους κωδικούς, οι γλώσσες στις οποίες συλλέγεται υλικό και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συλλογής, όπως οι χρονολογικοί και γεωγραφικοί παράμετροι, η ιδιαίτερη έμφαση σε επιμέρους θέματα κλπ. Με την αφηγηματική μέθοδο, η θεματική ανάλυση οργανώνεται όχι πια με βάση το ταξινομικό σύστημα αλλά είτε με ευρείς θεματικούς περιγραφείς είτε με τον τύπο της συλλογής, έχοντας σαν βάση το ακαδημαϊκό πρόγραμμα και τα γνωστικά αντικείμενα των σχολών και τμημάτων του πανεπιστημίου. Σε μια ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη το πρόγραμμα σπουδών υπαγορεύει βασικά τις περιοχές της συλλογής που χρειάζονται περισσότερη προσοχή. Η θεματική ανάλυση των μαθημάτων που διδάσκονται στο Πανεπιστήμιο «μπορεί να δώσει πολύ χρήσιμα ποσοτικά στοιχεία για τα δυνατά και αδύνατα σημεία της συλλογής, τα οποία θα στηρίζονται στις πραγματικές τοπικές ανάγκες, όπως αυτές καθορίζονται από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα»²⁸. Οι δύο εναλλακτικές προσεγγίσεις θεματικής ανάλυσης, η αφηγηματική και η μέθοδος *Conspectus*, μπορούν τελικά να λειτουργήσουν και συμπληρωματικά. Η αφηγηματική παρουσίαση της συλλογής ανά τμήμα ή σχολή του Πανεπιστημίου μπορεί να αυξήσει την αναγνωσιμότητα της θεματικής ανάλυσης με τη μέθοδο *Conspectus* και να λειτουργήσει ως ευρητήριο σε άτομα που δεν είναι εξοικειωμένα με το ταξινομικό σύστημα της βιβλιοθήκης.

Η μέθοδος *Conspectus* αναπτύχθηκε και σταθεροποιήθηκε από τις βιβλιοθήκες που συμμετείχαν στην RLG (Research Libraries Group) με στόχο να προωθήσουν συμφωνίες για συντονισμένη ανάπτυξη των συλλο-

γών τους σε επιμέρους θεματικά πεδία. Αρχικά είχε τοπικό (ΗΠΑ) και εξειδικευμένο (ακαδημαϊκές και ερευνητικές βιβλιοθήκες) χαρακτήρα. Με την προσαρμογή της μεθόδου από την WLN έγινε προσπάθεια να διευρυνθεί αυτός ο χαρακτήρας και να καλύψει όλα τα είδη βιβλιοθηκών και όλες τις χώρες. Παρόλα αυτά η μέθοδος *Conspectus* έχει δεχθεί επικρίσεις: α) για τη στεγανότητα των ταξονομικών διαχωρισμών που επιβάλλει²⁹, β) για την προσπάθεια επέκτασης της κωδικοποίησης συγκεκριμένων διαδικασιών από ένα μέρος του κόσμου σε όλον τον υπόλοιπο³⁰ και γ) για την «απλοϊκότητα της κλίμακας μέτρησης των συλλεκτικών επιπέδων καθώς και τις ασαφείς και ασυνεπείς οδηγίες εφαρμογής της»³¹. Η αλήθεια είναι ότι ακόμα και αν παραβλέψουμε ότι συστήματα ταξινόμησης όπως αυτό της *Library of Congress* αναλύουν το σύνολο της γνώσης από μια οπτική γωνία καθαρά αμερικανική, η έννοια της συγκρισιμότητας και της τυποποίησης είναι πολύ ρευστή, ακόμα και μέσα σε ένα συγκεκριμένο εθνικό πλαίσιο, πόσο μάλλον σε παγκόσμιο. Μέχρι και στα στενά όρια μιας μικρής ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια ώστε όλοι οι βιβλιοθηκονόμοι που εμπλέκονται στις διαδικασίες διαχείρισης της συλλογής να αποκτήσουν κοινή και σταθερή κατανόηση και ερμηνεία της βαθμολογικής κλίμακας των συλλεκτικών επιπέδων. Στο ελληνικό εθνικό πλαίσιο θα πρέπει να δημιουργηθούν ποιοτικά κριτήρια και λίστες αναφοράς για συγκεκριμένα θεματικά πεδία. Ένα πρώτο βήμα θα ήταν να θεωρήσουμε ως τέτοιες λίστες αναφοράς τους καταλόγους βιβλιοθηκών πανεπιστημίων και άλλων ερευνητικών ιδρυμάτων με εξειδίκευση και παράδοση σε συγκεκριμένους γνωστικούς τομείς. Η κωδικοποίηση των γλωσσών στις οποίες συλλέγεται το υλικό έτσι όπως παρουσιάζεται στον οδηγό της ALA (βλ. Παρ. 1) αφορά αποκλειστικά αγγλόφωνες χώρες ή εναλλακτικά επίσημα δίγλωσσες χώρες όπως ο Καναδάς. Η WLN στο εγχειρίδιο για τη μέθοδο *Conspectus*³² (βλ. Παρ. 2) κάνει μια προσπάθεια προσαρμογής των κωδικών αυτών σε ένα πιο αφηρημένο επίπεδο, έτσι ώστε να μπορούν να εφαρμο-

στούν κατάλληλα σε ένα οποιοδήποτε τοπικό πλαίσιο. Οι κωδικοί αυτοί που προτείνονται από την WLN προσαρμόστηκαν στη γραπτή πολιτική διαχείρισης συλλογής της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, έτσι ώστε να ταιριάζουν με το συγκεκριμένο πλαίσιο των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών (βλ. Παρ. 3), το οποίο εξαιτίας αφενός της μικρής ελληνικής εκδοτικής παραγωγής επιστημονικών εργασιών και αφετέρου της έμφασης σε αγγλόφωνη βιβλιογραφία, θα μπορούσε να θεωρηθεί ανεπίσημα ως λειτουργικά δίγλωσσο περιβάλλον. Το τέταρτο μέρος μιας γραπτής πολιτικής διαχείρισης συλλογής είναι προαιρετικό. Βιβλιοθήκες που έχουν εκτεταμένες ειδικές συλλογές είτε ως προς τη μορφή τους είτε ως προς τις τοποθεσίες τους μπορούν να συντάξουν ξεχωριστές πολιτικές διαχείρισης για αυτές τις συλλογές, που θα περιλαμβάνουν όλα τα στοιχεία που έχουν αναφερθεί παραπάνω.

Η βιβλιοθήκη είναι ένας ζωντανός οργανισμός που δεν μένει στατικός αλλά αλλάζει και εξελίσσεται. Ιδιαίτερα για μια ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη όπου τα προγράμματα σπουδών του Πανεπιστημίου αλλάζουν εύκολα και δημιουργούνται νέες ανάγκες, η γραπτή πολιτική διαχείρισης συλλογής δεν μπορεί να θεωρηθεί ένα στατικό, απολιθωμένο κείμενο. Αποτελεί ένα μόνο βήμα σε μια συστηματική, προσοδευτική δραστηριότητα η οποία εμπίπτει σε ένα φυσικό κύκλο. Ο φυσικός αυτός κύκλος «συνδέει τη γραπτή πολιτική διαχείρισης συλλογών με άλλες δραστηριότητες διαχείρισης της συλλογής και έχει ως εξής: πρώτον, αξιολόγηση των αναγκών της κοινότητας, η οποία οδηγεί στην αξιολόγηση της συλλογής που με τη σειρά της οδηγεί στη διαμόρφωση της πολιτικής την οποία ακολουθεί η επιλογή υλικού και ύστερα πάλι από την αρχή του κύκλου – επαναξιολόγηση των αναγκών της κοινότητας και επαναξιολόγηση της συλλογής κ.ο.κ.»³³. Η γραπτή πολιτική διαχείρισης συλλογής θα πρέπει να αξιολογείται και να αναθεωρείται σε προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα, ώστε να είναι επίκαιρη. Στο πέμπτο και τελευταίο μέρος μιας γραπτής πολιτικής

διαχείρισης συλλογής θα πρέπει να ορίζεται επακριβώς και όχι αόριστα, τότε θα γίνεται η αναθεώρηση και με βάση ποιά διαδικασία.

Οι λόγοι που καθιστούν απαραίτητη μια γραπτή πολιτική διαχείρισης συλλογής έχουν ήδη επισημανθεί, άμεσα ή έμμεσα, παραπάνω. Συνοψίζοντας μπορούμε να πούμε ότι:

- Το πρώτο και από τα πλέον σημαντικά οφέλη που προκύπτει από τα αρχικά κίβλας στάδια της διαδικασίας σύνταξης της γραπτής πολιτικής διαχείρισης συλλογής, είναι η καταγραφή των τρεχόντων πρακτικών που ακολουθεί η βιβλιοθήκη για μια σειρά ζητημάτων που σχετίζονται με τη διαχείριση της συλλογής. Οι τρέχουσες αυτές πρακτικές συνιστούν από μόνες τους μια πολιτική, η οποία όμως δεν ελέγχεται και δεν αξιολογείται σε σχέση με την κάλυψη των αναγκών των χρηστών της βιβλιοθήκης. Η καταγραφή τους και μόνο, δίνει την ευκαιρία για επανεξέταση όλων αυτών των πρακτικών και για αυτοκριτική, που αποτελούν τις βασικές προϋποθέσεις οποιασδήποτε διαδικασίας αλλαγής και ανανέωσης.

Η γραπτή πολιτική διαχείρισης συλλογής επίσης:

- Εξασφαλίζει μια συνεπή και ισόρροπη ανάπτυξη των συλλογών της βιβλιοθήκης
- Παρέχει μια αμυντική θωράκιση απέναντι στις υπερβολικές πιέσεις για προσθήκη ακατάλληλου υλικού ή για την κάλυψη περιθωριακών αναγκών
- Λειτουργεί ως μέσο επικοινωνίας ανάμεσα στη Βιβλιοθήκη και τα εξωτερικά διοικητικά όργανα αλλά και ως μέσο επικοινωνίας όλων όσων συμμετέχουν σε διαδικασίες διαχείρισης της συλλογής
- Ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ καθηγητών και βιβλιοθηκονόμων
- Προσδιορίζει προτεραιότητες για την καταλογογράφηση και τη συντήρηση υ-

λικού

- Θέτει τις βάσεις για τη συνεργασία μεταξύ των βιβλιοθηκών και τη συνεργατική ανάπτυξη των συλλογών τους.

Η σύνταξη γραπτής πολιτικής διαχείρισης συλλογών από την πλευρά όλων των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών θα συνεισέφερε αποτελεσματικά στην πολύ σημαντική προσπάθεια που γίνεται στα πλαίσια της Οριζόντιας Δράσης των Βιβλιοθηκών του ΕΠΕΑΕΚ για τη σύσταση κοινοπραξίας και θα έδινε ώθηση σε μια μακροπρόθεσμη συνεργατική ανάπτυξη των συλλογών τους.

Παράρτημα 1

(Κωδικοί γλωσσών σύμφωνα με ALA)

2. Language Codes

Code	Label	Definition
E	English	English language material predominates. Little or no foreign language material is in the collection.
F	Selected non-English	Selected other language material is included in addition to the English language material.
W	Wide Selection Languages	A wide selection of material in all applicable languages is included. No programmatic decision restricts materials on the basis of language.
Y	One non-English	Material is primarily in one non-English language. The overall focus is on collecting material in the vernacular of the area.

To facilitate use of the RLG Conspectus by Canadian libraries, the following additional codes were developed by the Canadian Association of Research Libraries. Since 1986 these codes have been used by Quebec libraries.

Code	Label	Definition
P	French	French language predominates. Little or no material in languages other than French is collected.
V	English/non-English	English and French materials predominate. Little or no material in languages other than English or French is collected.
S	Selected non-English	Selected non-English material is included in addition to English material.
T	Selected non-French	Selected non-French material is included in addition to French material.
X	Selected Other Languages	Selected other language material is included in addition to English and French.

As conspectus work is embraced internationally by libraries using other languages for primary collecting, it is anticipated that expansion of language codes will continue.

Παράρτημα 2

(Κωδικοί γλωσσών σύμφωνα με WLN)

Language indicators may be added to the collection depth indicators for collection level, acquisition commitment and collection goals when appropriate.

- P** = Primary language of the country predominates—little or no other-language material
- S** = Selected other-language material included in addition to the primary language
- W** = Wide selection of languages represented
- X** = Material is mainly in one language other than the primary language of the library and country

While the above language indicators may be adapted to fit most circumstances, there are instances when further adaptation of the conspectus tool is necessary. Countries such as Canada and New Zealand have dual official national or regional languages. Other countries may also have two languages that predominate, either officially or unofficially. The following additional code is suggested for use in such circumstances. The collection management policy will serve to explain any unique circumstances for language as for other collection characteristics.

- D** = Dual languages or two primary languages predominate with little or no other-language material

The Canadian Association of Research Libraries has used a special language code since 1986 to accommodate their unique language issues. The WLN Conspectus software supports use of these special indicators.

The comments field should be utilized to indicate which language(s) is represented in addition to the primary or dual languages for a subject, category, or division. The use of the comments field for this purpose provides specific information to explain the use of a language code beyond "P" (primary) or "D" (dual) and allows for the report function to generate a list of all subjects supported by any language of interest.

Παράρτημα 3

(Προσαρμογή των κωδικών για γλώσσες στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας)

ΚΩΔΙΚΟΙ ΓΛΩΣΣΩΝ

Ε Ελληνικά

Το υλικό στην ελληνική γλώσσα κυριαρχεί. Λίγο ή καθόλου υλικό σε ξένες γλώσσες ε-ντάσσεται στη συλλογή

Σ Επιλεγμένο μη Ελληνικό.

Επιλεγμένο μη ελληνικό υλικό προστίθεται στο κυρίως ελληνικό υλικό

Υ Ελληνικό / μη Ελληνικό

Ελληνικό και αγγλικό υλικό κυριαρχεί. Μικρό ποσοστό του υλικού συλλέγεται στις άλλες γλώσσες και κυρίως γαλλικά και γερμανικά

W Ευρεία επιλογή γλωσσών

Ευρεία επιλογή υλικού σε όλες τις αποδεκτές γλώσσες

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

1. Andrew Sankowski, «The Challenges in Developing Academic Collections,» *Catholic Library World* 58 (1987): 269.
2. Mary Bushing, διάλεξη, Workshop on Collection Development: Policies, Practices, Methodologies, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 29-30 Απρ. 1999.
3. Joanne S. Anderson, ed., *Guide for Written Collection Policy Statements*, 2nd ed., Collection Management and Development Guides 7. (Chicago: American Library Association, 1996) 2-3.
4. Jennifer Cargill, «Collection Development Policies: An Alternative Viewpoint», *Library Acquisitions: Practice and Theory* 8 (1984): 48.
5. Richard Snow, «Wasted Words: The Written Collection Development Policy and the Academic Library», *Journal of Academic Librarianship* 22 (1996): 193.
6. Sankowski, *op.cit.*: 270-271.
7. Dan C. Hazen, «Collection Development Policies in the Information Age», *College & Research Libraries* 56 (1995): 30-31.
8. Norman Dudley, «Collection Development: A Summary of Workshop Discussions», *Library Resources & Technical Services* 23 (1979): 53.
9. Charles B. Osburn, «Some Practical Observations on the Writing, Implementation, and Revision of Collection Development Policy», *Library Resources & Technical Services* 23 (1979): 10.
10. Dorothy A. Koenig, «Rushmore at Berkeley: The Dynamics of Developing a Written Collection Development Statement», *Journal of Academic Librarianship* 7 (1982): 344-345.
11. Anderson.
12. Barbara Lockett, ed., *Guide to the Evaluation of Library Collections*, Collection Management and Development Guides 2. (Chicago: American Library Association, 1989).
13. Edward Shreevers, ed., *Guide to Budget Allocation for Information Resources*, Collection Management and Development Guides 4. (Chicago: American Library Association, 1991).
14. Leonore Clark, ed., *Guide to Review of Library Collections: Preservation, Storage, and Withdrawal*, Collection Management and Development Guides 5. (Chicago: American Library Association, 1991).
15. Bart Harloe, ed., *Guide to Cooperative Collection Development*, Collection Management and Development Guides 6. (Chicago: American Library Association, 1994).
16. *Κατανομή του προϋπολογισμού για την προμήθεια υλικού*, Οδηγοί Διαχείρισης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών 1. (Ιωάννινα: Μονάδα Ολικής Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 1999).
17. ΤΕΙ Ηπείρου, *Κανονισμός Λειτουργίας Βιβλιοθήκης*, 1998. Διαθέσιμο: <http://www.teiep.gr/rule.html>.
18. Y.T. Feng, «The Necessity for a Collection Development Policy Statement», *Library Resources & Technical Services* 23 (1979): 43.
19. Osburn, *op.cit.*: 8
20. Ένας τέτοιος γενικός κόμβος είναι το ACQWEB'S Library and Information Science Resources: Collection Development Sites (http://www.library.vanderbilt.edu/law/acqs/lis_cd.html). Πιο εξειδικευμένος για τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες είναι ο Collection Issues in Research Libraries (<http://www.lib.utexas.edu/cird/issues.html>). Τέλος, για δημόσιες βιβλιοθήκες αλλά με πολύ πλούσιο υλικό είναι και ο Collection Development Training for Arizona Public Libraries (<http://www.lib.az.us/cdt>).
21. Osburn, *op.cit.*: 11
22. Hannaford, William E., «Collection Development in College Libraries», in *Library Resources for College Scholars: Transactions of a Conference held at Washington and Lee University*,

- Lexington, Virginia, February 14-15, 1980. (Lexington: Washington and Lee University, 1980): 13-14.
23. Mitchell Whichard, «Collection Development and Nonprint Materials in Academic Libraries», *Library Trends* 34 (1985): 38-39.
24. Suzanne Fedunok, «Hammurabi and the Electronic Age: Documenting Electronic Collecting Decisions», *RQ* 36 (1996): 86.
25. Samuel Demas, Peter McDonald and Gregory Lawrence, «The Internet and Collection Development: Mainstreaming Selection of Internet Resources», *Library Resources & Technical Services* 39 (1995): 275-290.
26. Osburn, *op.cit.*: 15
27. Koenig, *op.cit.*: 346
28. Ολυμπία Διαμαντοπούλου, Εύη Σέμκου, «Θεματική ανάλυση μαθημάτων (Course Analysis) στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας», *7ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, Βόλος, 4-6 Νοεμ. 1998.
Διαθέσιμο: <http://www.lib.uom.gr/text/greek/coursean.html>
29. Hazen, *op.cit.*: 30
30. David Henige, «Epistemological Dead End and Ergonomic Disaster? The North American Collections Inventory Project», *Journal of Academic Librarianship* 13 (1987): 209-213
31. Michael P. Olson, «The Trip to Venus: New Methods for Evaluating and Comparing Scandinavian Literature Collections», *Journal of Academic Librarianship* 18 (1992): 206.
32. Mary Bushing, Burns Davis and Nancy Powell, *Using the Conspectus Method: A Collection Assessment Handbook*. (Lacey, Wa: WLN, 1997): 31-32.
33. Osburn, *op.cit.*: 14